

Лъжката

В учебниците по история

от ИВАН БУТОВСКИ

Новината за груби манипулации с истината за близкото ни минало в учебниците по история предизвика обществен скандал. Оказва се, че иначе титулувани наши учени са си позволили да опишат, меко казано, пристрастно тоталитарна България и по този начин заличават паметта за престъпленията на комунистическия режим.

Проблемът е огромен, защото, след като беше преодоляна дългогодишната съпротива този период да се изучава в училище, сега вече на подрастващите се поднасят откровени лъжи, твърдят пред „168 часа“ историци, запознати с нерядостната ситуация около

прекрояването на историята ни

На всичкото отгоре се стигна и до своеобразен конфликт на интереси – два от проектите за учебници са писани под надзора на проф. Искра Баева, която по времето на управлението на Жан Виденов е била в ръководството на БСП.

Много историци, граждани, правозащитници, обществени организации, а и учители съвсем справедливо посрещнаха с възмущение поредния опит

да се преиначава миналото

В социалните мрежи стартира и подписка срещу подмяната

прави случайно“, заяви министър Красимир Вълчев по този повод пред БНР.

А фрапантните примери за недобросъвестно представяне на известни факти от най-новата ни история в някои от проектите за учебници са многобройни. На сайта desebg.com журналистът Христо Христов

дебат за историята на България през XX век.

На първо място претенциите са, че невярно е описано

дългогодишното управление на Тодор Живков

Независимо че е съборен от ликуващи хора и обявен от

права.

„Най-притеснителното е, че целият фон, посланието на този учебник и авторите му, е против духа на цялата нова програма, въведена миналата година, срещу която имаше необяснимо истерична реакция от страна на БСП в парламента – коментира проф. Евелина Келбечева, преподавател в Американския университет в България. - В ефир директно попитах проф. Калинова дали преподавателите от Софийския университет смятат, че

този режим е престъпен,

и тя по никакъв начин не искаше да отговори на този въпрос. Вместо това започна да размахва старите опорни точки – за убитите партизани. Това е абсолютно непрофесионален отговор, защото много добре знаем, че те са били фактически въоръжени терористи, които са в гражданска война със собствената си държава.

Докато жертвите на комунистическия терор са хора невържени и из цялата страна.

(На 4-та стр.)

Историци: Недопустимо е участници в управлението да описват падането на Жан Виденов

на историческата истина. Държавата в лицето на просветния министър Красимир Вълчев също реагира на тази провокация и спря учебниците по история за 10-и клас, съдържащи похвални текстове за комунистическия режим, като отправя препоръки за коригирането им.

„С различни техники е направен опит да се даде благоденствие, нормалност на един режим, който ние сме характеризирали като тоталитарен. Определено е търсен ефект, защото това не може да се на-

вече изнесе някои

цитати, които будят тревога

с манипулативното си съдържание. Водещ в тази невидна класация е проектоучебникът на „Булвест 2000“, където автори за периода след Втората световна война са професорите Искра Баева и Евгения Калинова, смятат историци. Но съществуват и други мнения по темата (виж карето на стр. 6), което показва, че вероятно сме свидетели на поредния етап от сложния

парламента със закон за престъпен, в учебника на издателство „Булвест 2000“ комунистическият режим е представен в положителна светлина. А за самия Тодор Живков, който накрая беше заклеймен дори от БКП, се казва, че е „управник, който се стреми към благоденствието на народа“. Нещо повече – под „мъдрото му ръководство“ държавата се модернизирала и бил постигнат такъв завиден стандарт, че заради него хората понасяли по-леко потъпкването на човешките

УЧЕБНИЦИ

"Тодор Живков се грижил предимно за благосъстоянието на своя народ."

В нито един учебник не е представена информация за приблизителния брой на жертвите на комунистическия терор след 9 септември 1944 г., за хилядите избити без съд и присъда или безследно изчезнали.

"Живков печели от закриването на лагера в Белене (август 1959 г.). Нарасналата престъпност обаче кара властите да създадат нов лагер край Ловеч. Жестокостите в него предизвикват скандал и през 1962 г. лагерът е закрит."

Неадекватно е представен проектът за присъединяване на България към СССР.

Сериозни пропуски в периода на преход от тоталитаризъм към демокрация - не е отделено никакво място на двата социалистически кабинета на Луканов през 1990 г. и на факта за едностранното спиране на плащанията по външния дълг, както и на политиката му, която довежда до политическа криза през есента на 1990 г., известна като гладната Луканова зима, причина за последвалата му оставка.

"Забавените реформи и запазването на държавния контрол предизвикват голяма банкова, зърнена и политическа криза през 1996 г."

Жан Виденов предлага да се възстанови финансовата дисциплина чрез валутен борд, но масовото недоволство пред декември същата година (1996) го принуждава да подаде оставка."

ФАКТИ

По време на 36-годишното управление на Тодор Живков икономиката е в перманентна криза. На три пъти държавата изпада във фалит (1960, 1976-1977 и 1987). Огромни средства са хвърлени за мегаломански заводи, които не само работят на загуба и произвеждат некачествена продукция, а и отравят околната среда.

Натрупва се огромен държавен дълг - външен в размер на близо 11 млрд. долара и вътрешен в размер на 26,5 млрд. лв.

През 1963 г. в нарушение дори на тогавашната конституция Живков настойчиво предлага НРБ да стане част от СССР, но Москва отхвърля поканата.

Лагерът в Белене действа почти през цялото време на съществуването на НРБ, като в него са въдворени над 15 000 души, "неудобни" за тоталитарната власт. Най-големият лагер за политически противници на БКП е закрит само временно не заради добрата воля на Живков, а защото през лятото на 1959 г. тогавашният премиер Антон Югов дава интервю за западната преса и лъже, че в България няма лагери.

Голяма част от лагеристите в Белене са преместени в новосъздадения лагер край Ловеч, който просъществува от 1959 до 1962 г. По официални данни зверски убитите са 147 души, но свидетели си спомнят, че е имало дни, в които пред тях са изнасяли по 10-20 души.

По границите на комунистическа България по времето на Живков са убити десетки бегълци от България и другите страни от социалистическия лагер.

Политическата полиция на ДС репресира безконтролно народа - убива политически затворници и съсипва живота на хиляди граждани. В страната са вербувани повече от 200 000 доносници.

Живков е инициатор на смяната на имената на българските турци, при протестите им срещу преименуването от Живковата милиция и от ДС са убити десетки хора, включително деца.

За периода от април до октомври 1996 г. фалират 15 банки, в които потъват спестяванията на милиони българи. Има дефицит на хляб и други основни хранителни продукти. Хиперинфлация, която води до близо 4000 лв. за един долар (февруари 1997 г.). Заплатите на хората са 4-5 долара, пенсиите - 2-3.

В края на управлението на Жан Виденов страната е на ръба на гражданска война. При спонтанните протести около Народното събрание на 10 януари 1997 г. униформени са докарани с автобуси и бият протестиращи.

Политиката на правителството на Жан Виденов доведе страната до ръба на гражданската война.

(От 3-та стр.)

Все още се спори за точната бройка на убитите, но само през първата вълна на терора невинните жертви на комунизма са над 20 хил. души. Без никаква присъда, хора изкарани през нощта от домовете им и

избити по зверски начин

От най-малките села до големите градове България е покрита с кървава баня и тя всява ужасен страх, който тегне над страната ни десетилетия. Правят се манипулации със страданието на хората. Освен това на мен ми се струва, че

хора, които са били не само членове, а и

членове на висшето ръководство,

на изпълнителния орган на БСП и са отговаряли за пиара на тази партия, както проф. Баева, би трябвало сами да се сезират, така да се каже. Така например в урока за Жан Виденов няма нито една дума за хиперинфлацията и за това, което целият български народ преживяваше при неговото управление."

Като оставим настрана факта, че в условията на тоталитарния режим да се говори за чове-

шки права, е смехотворно, истината е, че дори собствените речи на Живков опровергават идиличната картина, описана в учебника. Авторите на учебниците на две от издателствата са „забравили“ типичните за социалистическата икономика у нас перманентни кризи и

трите държавни фалита

Не се казва и дума за дефицитите, опашките и мизерните заплати на трудещите се по Живково време. Парадоксално, но на младите поколения у нас се спестява истината за хронични проблеми от онази епоха, за

Лъжката в

Проф. Евелина Келбечева

които даже тоталитарната власт

разрешаваше критики,

като съсипването на селата, недостига на жилища в големите градове и производството на некачествена продукция.

Но най-безочливо, като гавра с жертвите на комунизма, е написаното или по-скоро пропуснатото да се каже за престъпленията на репресивния апарат на режима, смята проф. Келбечева. „Тодор Живков се отличава с умерен стил на управление, без тежки репресии“, пише например проф.

Доц. д-р Лъчезар Стоянов

Баева. Но и в почти всички проектоучебници направо липсва информация за масовите убийства веднага след 9 септември 1944 г. на най-малко 20 хил. души, както и за

последвалите издевателства

на т. нар. Народен съд. Няма данни и за повече от стоте лагера, действали на територията на страната в различните периоди от управлението на БКП. Невинни хора, от всички прослойки на обществото са изпратени в тях без присъда само защото властта ги е обявила за неудобни и неблагоприятни.

учебниците по история

Условията в концлагерите са кошмарни и много от затворниците умират от непосилния труд или са убити от зверовите надзиратели.

„Когато в този учебник четем колко хора били „умрели“ в Белене или в Ловеч, нито една дума няма за това как умират те, за пребитите с тояги до смърт, горените им коси и изнасилванията, да речем, в Ловеч - възмушава се проф. Келбечева. - А те са написали „лагерът е открит

поради увеличаването на престъпността“

Така не може да се представя историята. И накрая този учебник завършва с изречението „Социализмът загуби битката със Запада“. Чакайте, кажете какво означава Западът? Това е либералната демокрация, свобода на мислене, на творчество и т. н. И за всичко ни била виновна Студената война и изолацията от Запада. Заради нея в България не могло да се внедри и научно-техническият прогрес. Не знам Западът да е имал научно-техническо разпознаване в Изтока и да е крадял от него патенти?!“

Но това са само част от пропуските и манипулациите във въпросния учебник.

Всъщност за лагерите е посочена друга невярна информация. Така например в проектоучебника на „Булвест 2000“ четем:

„Живков печели от закриването

на лагера в Белене (август 1959 г.). Нарасналата престъпност обаче кара властите да създадат нов лагер край Ловеч. Жестокоостите в него предизвикват скан-

дал и през 1962 г. лагерът е закрит.“

Истината е, че най-големият лагер за политически противници на БКП е закрит, и то само временно, не заради добрата воля на Живков, а защото през лятото на 1959 г. тогавашният министър-председател Антон Югов дава интервю за западната преса и лъже, че в България няма лагери. В същото време обаче „Белене“ работи с пълна сила. А

впоследствие голяма част от лагеристите в Белене са преместени в новосъздадения лагер край Ловеч.

Кървавата кариера

просъществува 3 години – от 1959 до 1962 г., които са достатъчно време, за да оставят един от най-срамните отпечатъци в българската история и да унищожат хиляди човешки съдби. По официални данни зверски

убитите са 147 души, но свидетели си спомнят, че е имало дни, в които пред тях са изнасяли по 10-20 души.

Едва ли случайно в учебното помагало не е написано нищо и за престъпленията на атеистичната власт срещу представителите на различните религиозни общности у нас след преврата през 1944 г. - избиване и измъчване на духовници и вярващи. Не се казва също, че за разлика от номенклатурата обикновените хора

живеят в постоянна оскъдица

Продоволствена криза - на пазара съществуват дефицити за основни продукти. Заплатите са ниски и в големите градове има ужасяваща жилищна криза.

„От колективите на петте представени издателства открито се набива на очи учебникът, предложен от „Булвест 2000“, както и в някаква степен и този на свързаното финансово с него издателство „Анубис“ - казва доц. д-р Лъчезар Стоянов, автор на учебника на издателство „Рива“, който е най-малко критикуван. - Най-неприемливото е опитът да се „нормализира“, да се представи като нормален, и то позитивен като цяло, периодът на комунизма в България.

(На 6-а стр.)

В продължение на десетилетия истината за тоталитарния период не се изучаваше в училище.

Лъжката в учебниците

Режимът на Живков е отговорен за насилствената смяна на имената на 850 хил. български мюсюлмани.

(От 5-а стр.)

Под претекста за балансиране всъщност грубо се посяга на нещо, което е в същината на неприемането от цялата европейска и световна общественост и за което има приети специални

международни документи,

а и вътрешно законодателство. Според европейското законодателство еднакво се оценяват всички идеологии, и създадените на тяхна основа тоталитарни репресивни режими: болшевизъм, комунизъм – в два варианта е записано, фашизъм и националсоциализъм. освен всичко става дума не за какъвто и да е текст, а за учебник, тоест един нормативен документ.

Министърът като орган на държавата е длъжен да спазва българското законодателство. Той беше длъжен и реагира и, разбира се, е в правото си да настоява всички издавания да се съобразяват и да пишат учебници в определен дух. От друга страна, проф. Искра Баева беше в ръководството на БСП точно по времето на управлението на Жан Виденов, а също дълго време и главен редактор на теоретичния орган на тази партия. Как ще даде безпристрастна оценка за неговото правителство?!

Но за мене най-франтанният пример е с едно изведено в каре решение на пленум на ЦК на БКП от 4 декември 1963 г. След едни скандални изказвания на огромна част от неговите членове едностранно България се самопредлага да загуби своя суверенитет. По всички правила и по тогавашната действаща конституция това е заговор за унищожаване на суверенитета на държавата и

представлява държавно престъпление. Този

наистина позорен факт,

понеже не е удобен за БКП, в учебника на „Булвест 2000“ е описан: „събитие, което след промените „медийно“ е представено, че България е искала да се присъедини към Съветския съюз като 16-а република. Е - това е наглост!“

Премълчава се и вторият случай, когато Бълга-

рия предлага да се откаже от своята независимост - през 1973 г. В учебника се обяснява, че те го предложили, ама то било наужким, защото се знаело, че Хрущов, а после и Брежнев няма да ги приемат. В учебника се твърди, че във второто предложение, за което се споменава в текста не се говорело вече за 16-а република...“

Според историка недопустимо е и обобщението, което се прави за този пе-

риод в края на учебника. При това е придружено с

пропагандни снимки

на апарата на комунистическата партия.

„Отворих и последния урок, който е обобщение за управлението по времето на „социализма“ - обяснява доц. Стоянов. - Там са написали едни славословия – как се давали пенсии, безплатно образование - само позитивни

факти. В същото време цензурата, дефицитите, насилието, избиването на толкова хора – няма и дума за тях.

Очевадна манипулация!

Другата основна манипулация е колко много се е построило, какъв просперитет имало! Ами ако погледнем по същия начин отношението към Хитлер, трябва също да е позитивно - той избегна икономическата криза, няма безработица, построи магистралите, направиха огромни технически постижения - ракетната техника, реактивните самолети... Това повод ли е и някой смее ли да възхвалява нацисткия режим и да пише примерно: „да, имало е някои негативни страни, изгаряли там евреите, понеже имало много престъпници, но всъщност е един много позитивен режим“. Ами представяте ли си, ако в Румъния напишат в учебниците, че Чаушеску се стремил към благоденствие, или пък в Албания същото за Енвер Ходжа?!”

В уроците не се казва също, че по границите на комунистическа България, превърната в затвор на 8 милиона души, по времето на Живков са убити десетки бегълци от България и другите страни от социалистическия блок.

През 1973 г. Живков предлага на Брежнев за втори път да се откажем от суверенитета си и да станем част от СССР.

Проф. Андрей Пантев:

Искра Баева е образец за равновесие

Признавам, че задачата е много трудна, но поне в учебниците историята на близкото ни минало трябва да е представена по-романтично. В тази връзка за мен проф. Искра Баева е образец за равновесие и ѝ прави чест, че запазва баланс, защото сега се лутаме от едната крайност в другата. В същото време, за разлика от нея, колко деца и внуци на партизани

сега критикуват миналото,

но не се отказват от апартаментите, получени навре-

мето. По същия начин, както навремето историците на БКП ни рисуваха всичко само в розово, сега има отрицатели, които

използват само черни краски

А както казва Мартин Лутер, една тъмнина не се осветлява с друга. Трябва да се намери разумен баланс.

Аз не съм писал учебници, но мисля, че за този период в началните класове на учениците трябва просто да се изтъкне само, че се касае за времето на техните родите-

ли, на техните баби и дядовци, и когато пораснат ще разберат по-добре каква е причината да го е имало. А и предишните режими

не са се отличавали с човеколюбие

Впрочем, така е и по света. Изобщо хуманизмът няма нищо общо с режимите.

Аз например вече имам чувството, че преди не съм живял... Моите родители са учители, нямам агентурно минало. Е как тогава направих тази академична кариера?!

ПО ИСТОРИЯ

Сериозни пропуски има и в периода на преход от тоталитаризъм към демокрация - не е отделено никакво място на двата социалистически кабинета на Луканов през 1990 г. и факта за едностранното спиране на плащанията по външния дълг, както и политиката му, която довежда до политическа криза през есента на 1990 г., известна като

гладната Луканова зима,

причина за последвалата му оставка.

Тежката криза, предизвикана от правителството на Жан Виденов, е представена само в едно изречение, а премиерът - като реформатор и радетел за финансова дисциплина:

"Забавените реформи и запазването на държавния контрол предизвикват голяма банкова, зърнена и политическа криза през 1996 г." И още:

„Жан Виденов предлага

да се възстанови финансовата дисциплина чрез валутен борд, но масовото недоволство през декември същата година (1996), го принуждава да подаде оставка.“

Всъщност през януари 1997 г. недоволството е още по-голямо, в София по улиците са издигнати барикади и страната е доведена до ръба на гражданска война.

По този начин се оказва, че 30 години след като България на думи уж се раздели с тоталитарното

си минало, отново минаваме в обяснителен режим за основни положения в него.

Що се отнася до равностметката на десетилетията, през които ни управлява Живков, при наличие на добри намерения е било достатъчно съставителите да прочетат констатациите в доклада на Петър Младенов, който изброява: дълбоки деформации в обществото и системата на управление, стагнация в икономическото ни развитие, застрашително изоставане в структурното и технологичното обновяване на икономиката вследствие на груби грешки в стопанската и инвестиционната политика, застрашително нарастване на външния дълг...

По време на управлението на Тодор Живков десетки хора са убити по границите на България.

